

احکام مناسبتی عید فطر - 11 / اردیبهشت / 1401

احکام فطریه و عید و نماز عید فطر

راه های ثبوت اول ماه

س1: راه های ثبوت اول ماه چیست؟

- ج. اول ماه از پنج راه ثابت می شود:
1. دیدن ماه توسط شخص مکلف ؛
2. شهادت دو فرد عادل، در صورتی که جمع زیادی رؤیت هلال را انکار نکنند و گمان اشتباه در آن دو عادل تقویت نشود ؛
3. شهرتی که موجب علم یا اطمینان باشد ؛
4. گذشت سی روز از اول ماه قبل ؛
5. حکم حاکم شرع ؛

ملاک رؤیت هلال

س2: رؤیت ماه نو با ابزار چه حکمی دارد؟ آیا رویت تصویر هلال ماه با استفاده از دوربین مخصوص و انعکاس نور و بازخوانی اطلاعات ضبط شده توسط رایانه، برای اثبات اول ماه کفایت می کند؟

ج. رؤیت با وسیله، فرقی با رؤیت به طریق عادی ندارد و معتبر است. ملاک آن است که عنوان رؤیت محفوظ باشد. پس رؤیت با چشم و با عینک و با تلسکوپ محکوم به حکم واحدند. اما اثبات اول ماه با رؤیت تصویر هلال از طریق انعکاس به رایانه که در آن صدق عنوان رؤیت معلوم نیست محل اشکال است.

اتحاد افق و ملاک آن

س3: آیا اتحاد افق در رؤیت هلال شرط است یا خیر؟

ج. بلی شرط است.

س4: هم افق به چه معنی می باشد و نقاط هم افق چه نقاطی هستند؟

ج. مراد از «هم افق» مکانی است که از لحاظ امکان یا عدم امکان رؤیت با شهر مورد نظر، همسان باشد.

رؤیت هلال در بلاد شرقی

س5: اگر در شهری شرقی ماه دیده شود برای همه ی شهرهای غربی هم اول ماه ثابت میشود؟ و یا این به فاصله ی دو شهر بستگی ندارد؟ و اگر مثلاً کسی در ژاپن که جزو شرقی ترین کشورها است ماه را ببیند برای کل دنیا اول ماه ثابت میشود؟

ج. اتحاد افق در رؤیت هلال شرط است و مقصود از اتحاد افق، شهرها و یا کشورهایی است که از جهت احتمال رؤیت هلال و عدم احتمال رؤیت یکسان باشند و تشخیص آن با مکلف است.

اعلام رؤیت هلال از رادیو و تلویزیون

س6: اگر هلال ماه شوال در یک شهر دیده نشود، ولی تلویزیون و رادیو از حلول آن خبر دهند، آیا کافی است یا تحقیق بیشتری واجب است؟ ج. اگر مفید یقین یا اطمینان به ثبوت هلال گردد یا صدور حکم به هلال از طرف ولی فقیه باشد، کافی است و نیازی به تحقیق نیست.

تبعیت از دولت غیر اسلامی در رؤیت هلال

س7: اگر تبعیت از اعلام رؤیت هلال توسط یک دولت جایز شد، و آن اعلام معیاری علمی برای ثبوت هلال سرزمین های دیگر را تشکیل دهد،

آیا اسلامی بودن آن حکومت شرط است، یا این که عمل به آن حتی اگر حکومت ظالم و فاجر هم باشد، ممکن است؟
ج. ملاک در این مورد، حصول یقین یا اطمینان به رؤیت در منطقه ای است که نسبت به مکلف کافی محسوب می شود.

حدس به رؤیت از گفته دیگران

س8: اگر از گفته عده ای حدس بزنیم که فردا عید فطر است، آیا می توانیم روزه بگیریم؟

ج. در این فرض تا هنگامی که برای شخص اطمینان پیدا نشود که فردا عید فطر و اول شوال است، نمی تواند روزه را افطار کند.

روزه در صورت عدم ثبوت اول ماه

س9: اگر تعیین اول ماه رمضان و عید سعید فطر به علت عدم امکان رؤیت هلال اول ماه به سبب وجود ابر در آسمان یا اسباب دیگر، ممکن نباشد و سی روز ماه شعبان یا ماه رمضان کامل نشده باشد، آیا برای ما که در ژاپن زندگی می کنیم، جایز است که به افق ایران عمل کرده و یا به تقویم اعتماد کنیم؟ وظیفه ما چیست؟

ج. اگر اول ماه رمضان ثابت نشود، روزه واجب نیست ولی اگر بعداً ثابت شود که اول ماه بوده است، باید روزه آن روز را قضا کند. اما اگر اول ماه شوال از طریق رؤیت هلال حتی در افق شهرهای مجاور و هم افق یا از طریق شهادت دو فرد عادل و یا از طریق حکم حاکم ثابت نشود، باید آن روز را روزه گرفت.

مقدار و مبلغ زکات فطره

سوال10: هر شخص چه چیزی و به چه مقدار، باید به عنوان زکات فطره به فقیر بدهد؟

ج. شخص باید برای خودش و کسانی که نان خور او محسوب می شوند، برای هر نفر سه کیلو از خوراک مردم (مانند گندم، جو، خرما، کشمش، برنج، ذرت و یا مانند اینها) و یا پول یکی از آنها را به مستحق بدهد و کفایت می کند و منحصر به قوت غالب نیست و قیمت آن را می توانید از بازار به دست آورید.

زمان کنار گذاشتن فطره

س 11. زمان کنار گذاشتن فطره و پرداخت آن چه موقع است؟

ج. بعد از اثبات حلول ماه شوال می تواند آن را کنار بگذارد و اگر نماز عید فطر می خواند، بنابر احتیاط واجب باید پیش از نماز پرداخت کند یا کنار بگذارد و اگر نماز عید نمی خواند، تا ظهر روز عید فطر مهلت دارد.

پرداخت زکات فطره بعد از عید فطر

س12: آیا می شود زکات فطره را روز عید فطر جدا کرد و چند روز بعد از عید فطر به فقرا داد؟

ج. مانعی ندارد لکن در رساندن به فقیر نباید سهل انگاری کند و احتیاط واجب این است که هر وقت آن را می دهد مجدداً نیت فطره کند.

پرداخت پول زکات فطره

س13: آیا برای ادای زکات فطره می توان به جای گندم، جو، برنج و مانند آن، پول آن را پرداخت کرد؟

ج. اشکال ندارد.

پرداخت لوازم مورد نیاز فقیر بجای پول فطره

س14: آیا می توان به جای پول فطره، مواد و لوازم مورد نیاز فقیر را برایش تهیه و به او تحویل دهیم؟

ج. به صورت مذکور کافی نیست، اما می توانید از فقیر وکالت بگیرید که پول فطره را برای او دریافت کنید و موارد مورد نیاز او را تهیه کنید.

پرداخت زکات فطره قبل از عید

س15: اگر در کشور دیگری افراد مستحق و نیازمندتری باشند، آیا پرداخت زکات فطره چند روز قبل از عید برای رساندن به این مستحقین جایز است؟ اگر این کار به صورت تلفنی به شخصی باشد که وقتی به کشورم بازگشت معادل آن چه را به مستحقین داده به وی بدهم، چه طور؟

ج. وکیل کردن دیگری جهت پرداخت فطره از طرف شما مانعی ندارد و احتیاط واجب آن است که در ماه رمضان فطره را ندهد ولی اگر پیش از رمضان یا در ماه رمضان به فقیر قرض بدهد (به این صورت که به او بگوید قرض می دهم و شب عید فطر شما را برئ الذمه می کنم) و بعد از آن که فطره بر او واجب شد، طلب خود را بابت فطره حساب کند، مانعی ندارد.

پرداخت زکات فطره قبل از حلول ماه شوال

س16: با توجه به امکان پرداخت زکات فطره از طریق درگاه پرداخت اینترنتی وجوهات شرعی پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، آیا می توان قبل از حلول ماه شوال اقدام به واریز آن نمود؟

ج. چون به صورت امانت دریافت می شود و بعد از حلول ماه شوال صرف در مورد مصرف آن می کنند، مانعی ندارد؛ البته پرداخت کننده بعد از حلول ماه شوال نیت کند که آن امانت به عنوان فطره باشد.

پرداخت فطره توسط نانخور

س17: من نانخور پدرم هستم و فطره من بر گردن پدرم است. آیا می توانم فطره ام را خودم بدهم؟

ج. صحیح نیست؛ بلکه اگر با اجازه پدر و از طرف او فطره خودتان را بدهید، مانع ندارد و از عهده پدر ساقط می شود.

فطره مهمان

س18: فطره مهمان برعهده کیست؟

ج. در صورتی که نانخور میزبان محسوب نشود، بر عهده خودش است.

فطره مهمان شب عید فطر

س19: آیا فطره مهمان شب عید فطر هم بر عهده میزبان است؟

ج. مهمان یک شبه نان خور محسوب نمی شود لذا زکات فطره او بر میزبان واجب نمی شود.

ملاک در نانخور محسوب شدن میهمان

س20: مهمان چند شب در منزل میزبان باشد، نانخور محسوب می شود؟

ج. اگر به حدی باشد که مهمان عرفا، نان خور محسوب شود، فطره او بر عهده میزبان است و تشخیص موضوع بر عهده مکلف است.

س21: ناگر یک شب قبل از عید و روز عید و یک شب هم بعد از عید فطر بماند، آیا نانخور محسوب می شود؟

ج. به طور کلی اگر مهمانی شب عید فطر، متصل به مهمانی شب های گذشته یا آینده باشد و به حدی که مهمان، عرفا نان خور محسوب شود، فطره او بر عهده میزبان است و تشخیص موضوع بر عهده مکلف است.

مهمان شدن بعد اذان مغرب

س22: ناگر مهمان بعد از اذان مغرب شب عید وارد منزل میزبان شود و افطار را منزل میزبان باشد و سه شب بماند، آیا نانخور محسوب می شود؟

ج. در فرض سؤال فطره او بر عهده میزبان نیست.

فطریه جنین

س23: آیا برای جنین لازم است فطریه پرداخت شود؟

ج. فطریه جنین واجب نیست.

زکات فطره زن تأمین کننده مخارج زندگی

س24: اگر زن به جهت نیاز شوهر، در تأمین مخارج زندگی کمک کند؛ چه کسی باید زکات فطره آنها را بدهد؟

ج. اگر زن نان خور شوهر محسوب شود، باید شوهر در صورت توانایی زکات فطره خود و همسرش را بدهد و اگر زن نان خور شوهر و کس دیگری نباشد، باید خودش زکات فطره اش را بدهد.

عدم پرداخت فطره و تکلیف زن و فرزند

س25: پدري که زکات فطره نمی دهد، تکلیف زن و فرزند او چه می شود؟

ج. بر آنان تکلیفی نیست و لازم نیست فطره بدهند.

پرداخت فطریه خود از طرف پدر

س26: کسی که فطریه اش بر عهده پدر است، اگر پدر فطریه ندهد، چنانچه با اجازه پدر فطریه را خودش بدهد، آیا کافی است و از عهده پدر ساقط است؟

ج. اگر از طرف پدر فطره خودش را بدهد، مانع ندارد و از عهده پدر ساقط می شود.

فراموشی در پرداخت زکات فطره

س27: فراموش کرده ایم زکات فطره بپردازیم، حکم آن چیست؟

ج. اگر زکات فطره را جدا کرده اید همان را بپردازید و اگر جدا نکرده اید، بنا بر احتیاط واجب باید بدون نیت ادا و قضا جدا کرده و با قصد قربت بپردازید.

پرداخت ننمودن زکات فطره

س28: کسی که تا ظهر عید فطریه را پرداخت نکرده و جدا هم نکرده است، تکلیفش چیست؟

ج. بنا بر احتیاط واجب باید بدون نیت ادا و قضا جدا کرده و با قصد قربت بپردازید.

منتقل کردن فطریه به شهر دیگر

س29: آیا می توان زکات فطره را به فقیری که خارج از شهر یا در شهر دیگر زندگی می کند داد؟

ج. پرداخت فطریه در شهر دیگر اشکال ندارد، ولی اگر فطریه را جدا کرده است و در شهر خود دسترسی به فقیر دارد، بنا بر احتیاط واجب نباید به شهر دیگر منتقل کند.

کارت به کارت نمودن فطریه

س30: کسی زکات فطره را به صورت پول نقد کنار گذاشته و حالا می خواهد کارت به کارت کند، آیا جایز است؟

ج. همان را بپردازید.

تقسیم مبلغ فطریه

س31: آیا مبلغ فطریه را می توان بین چند نفر تقسیم کرد؟

ج. بنا بر احتیاط کمتر از یک صاع یا قیمت آن به فقیر داده نشود.

مصرف زکات فطره در درمان بیمار مستمند

س32: اگر شخصی وضع مالی خوبی ندارد و برای مداوای بیماری بچه اش که هزینه زیادی دارد نیازمند پول است، آیا پرداخت فطریه به او جایز است؟ و اگر بعداً معلوم شود که اصلاً او مستحق نبوده حکم چیست؟

ج. اگر فقیر است، می توانید فطریه خود را به او بدهید و اگر بعداً بفهمید فقیر نبوده چنانچه مالی را که به او داده اید از بین نرفته باشد، می توانید پس بگیرید و به مستحق بدهید و اگر نتوانید پس بگیرید، باید از مال خودتان فطره را بدهید.

پرداخت فطریه و کفاره به افراد تحت پوشش بهزیستی

س33: خواهی داریم که به دلیل بیماری ام اس، عضو بهزیستی است. آیا می تواند زکات فطریه و کفاره را دریافت کند؟

ج. اگر فقیر باشد، می تواند فطریه و کفاره دریافت کند؛ البته نسبت به کفاره باید با مبلغی که دریافت می کند به مقدار همان وزنی که بابت آن، پول برای کفاره داده اند، طعام تهیه کند.

پرداخت زکات فطره به خویشاوندان

س34: آیا جایز است زکات فطره را به عنوان هدیه، به خویشاوندان آبرومند و مستحق داد؟

ج. می تواند به عنوان هدیه بدهد و لازم نیست به او بگوید زکات فطره است؛ ولی باید در نیت قصد زکات کند.

پرداخت فطریه به عنوان اقساط وام

س35: در صندوق قرض الحسنه مسجد هر سال تعدادی از وام گیرندگان اقساط خود را به دلالی که نمی دانیم، پرداخت نمی کنند، آیا دادن مقداری فطریه برای اقساط این افراد به صندوق جایز است؟

ج. بنا بر احتیاط واجب نمی شود داد ولی اگر فقیر باشند می توان قسط آنان را پرداخت کرد.

پرداخت فطریه به پدر و مادر یا بالعکس

س36: دادن زکات فطره از سوی پدر و مادر به فرزند فقیر یا بالعکس اشکال دارد؟

ج: اگر فرزندان فقیر باشند، پدر و مادر باید مخارج واجب آنان را بپردازند و نمی توان چیزی از زکات فطره را بابت مخارج واجب زندگی به آنها داد ولی پرداخت زکات فطره به آنان برای مایحتاجی که تأمین آن بر پدر و مادر واجب نیست اشکال ندارد؛ و اگر پدر و مادر فقیر باشند و فرزند دارا باشد نیز حکم مسأله مانند صورت قبل است.

مصرف زکات فطره

س37: همیشه مقدار یک سوم زکات فطریه جمع آوری شده برای مخارج مسجد برداشته می شود (با اینکه مسجد دارای موقوفات و در آمد ختم می باشد) آیا صحیح است؟

ج. احتیاط این است که آن را به فقرای شیعه بدهند.

مصرف زکات فطره در امور فرهنگی

س38: آیا جایز است زکات فطره را در امور فرهنگی و مذهبی که باعث نشر معارف دین می شود صرف کرد؟

ج. احتیاط واجب در پرداخت به فقیر شیعه است.

پرداخت فطریه به فقیر غیر شیعه

س39: آیا می توان فطریه را به فقیر غیر شیعه داد؟

ج. در صورت امکان فطریه بنابر احتیاط واجب فقط به فقیر شیعه اثنی عشری داده می شود.

پرداخت اشتباهی فطریه به غیر فقیر

س40: اگر در تشخیص فقیر اشتبا کردیم و یا فقیری بود که شرایط دریافت فطریه را نداشت، اگر فطریه را مصرف کرده باشد، آیا او ضامن فطریه دهنده می شود؟

ج. اگر دریافت کننده می دانسته آنچه به او داده می شود زکات فطره است یا احتمال آن را می داده، ضامن است و الا ضمانی بر دریافت کننده نیست.

پرداخت فطریه به سادات فقیر

س41: آیا فطریه را به سادات فقیر می توان داد؟

ج. غیر سادات نمی توانند به سادات فطریه پرداخت نمایند.

فطریه همسر سید

س42: شخصی غیر سید که تا الآن اشتباها سهم فطریه همسر سیده خود را به صندوق فطریه سادات می انداخته، الآن چه وظیفه ای دارد؟

ج. اگر فطریه را به سید داده کفایت نمی کند و باید مجدداً پرداخت کند.

فطریه سید

س43: بنده سید هستم و همسر سید نیستند. می خواستم بدانم زکات فطریه همسر را جزو فطریه سادات باید پرداخت نمایم یا جزو فطریه غیر سادات؟

ج. در فطریه، سرپرست ملاک است؛ اگر سرپرست سید باشد می تواند هم به سید و هم به غیر سید زکات فطره را بدهد.

نماز عید در عصر غیبت

س44: نماز عید فطر و قربان و نماز جمعه، از کدام نوع از واجبات است؟

ج. در عصر حاضر نماز عید فطر و قربان مستحب است، ولی نماز جمعه واجب تخییری است، یعنی مکلف مخیر بین نماز جمعه و نماز ظهر است.

تکرار نماز عید فطر

س45: آیا می توان نماز عید فطر را در دو مکان امامت کرد؟

ج. جواز تکرار نماز جماعت به خاطر مأمومین دیگر در نماز عید محل اشکال است.

قضای نماز عید فطر

س46: وقت نماز عید فطر چه زمانی است و آیا اگر در وقت خوانده نشود قضا دارد؟

ج. وقت آن از طلوع خورشید تا اذان ظهر است و اگر در این وقت خوانده نشود، قضا ندارد.

اقامه نماز عید توسط ائمه جماعات مساجد

س47: در گذشته معمول بود که هر امام جماعتی نماز عید فطر را در مسجد خودش اقامه می کرد، آیا در حال حاضر اقامه نماز عید فطر و قربان توسط ائمه جماعات جایز است و به چه نیتی خوانده می شود؟

ج. جایز است نمایندگان ولی فقیه که از طرف وی مجاز در اقامه نماز عید هستند و همچنین ائمه جمعه منصوب از طرف او نماز عید را در عصر حاضر به صورت جماعت اقامه نمایند، ولی احوط این است که غیر آنان آن را فرادی بخوانند و به جماعت خواندن آن به قصد رجاء نه به قصد ورود، اشکال ندارد. بله، اگر مصلحت اقتضا کند که یک نماز عید در شهر برگزار شود، بهتر است که غیر از امام جمعه منصوب از طرف ولی فقیه، کسی متصدی اقامه آن نشود.

امامت نماز عید از طرف غیر منصوب

س48: آیا در حال حاضر و بسط ید ولی فقیه، اقامه نماز عید فطر و قربان فقط توسط ولی فقیه و نمایندگان وی که مجاز به اقامه هستند باید انجام شود یا این که ائمه جماعات هم در مساجد و جاهای دیگر می توانند اقامه نمایند؟

ج. اقامه نماز عید برای غیر منصوبان از طرف ولی فقیه به قصد رجاء، نه به قصد ورود، اشکال ندارد اگرچه بهتر است که غیر از منصوب از طرف ولی فقیه کسی متصدی اقامه آن نشود.

خطبه نماز عید فطر

س49: آیا ایراد خطبه توسط امام جماعت در نماز عید فطر واجب است؟

ج. واجب نیست؛ بلکه اگر در زمان غیبت امام معصوم علیه السلام رجاء به جماعت بخوانند، دو خطبه بعد از آن را رجاء به جا می آورند؛ و ترک این خطبه ها در زمان غیبت، جایز است. البته اگر منصوب از طرف ولی فقیه باشد به قصد ورود هم جائز است.

ایراد خطبه قبل از نماز عید

س50: اگر در نماز عید فطر خطبه ها را قبل از نماز بخوانند (زیرا بعد از نماز مردم پراکنده می شوند)، آیا نماز باطل می شود؟

ج. جایز نیست خطبه های نماز عید قبل از نماز خوانده شود؛ و ترک خطبه ها در زمان غیبت جایز است.

مکان نماز عید فطر

س51: خواندن نماز عید فطر در مسجد و زیر سقف افضل است یا زیر آسمان؟

ج. کراهت دارد نماز عید را زیر سقف بخوانند.